

SUVCHECHAK KASALLIKLARINING KELIB CHIQISH SABABLARI, OQIBATLARI VA PROFILAKTIKASI

Tuzuvchi: Chortoq Abu Ali Ibn Sino

Nomidagi Jamoat Salomatligi

Texnikumi Umumkasbiy

Fanlar Uyushmasi Yetakchi O'qituvchisi

Azizova Gulchehra

Annotatsiya: ushbu mavzuda suvchechak kasalligining qay darajada o'rganishimiz muhim ekanligi va keltirib chiqaruvchi sabablari va klinik belgilari haqida davolash va profilaktikasi haqida bilib olasizlar

Kalit so'zlar: suvchechak, varisella, virus, pufakcha

Suvchechak (lot. *Varicella*) — bir qator virusli infektsiyalarning umumiy nomi. Butun tana bo'ylab qizil toshmalar va donachalar paydo bo'lishi bilan namoyon bo'ladi. Kasallik juda kamdan-kam hollarda takroran kuzatilishi mumkin, odatdaiinsonlar hayoti davomida bu kasallik bilan bir marta kasallanishadi.

1990-yillarning o'rtalariga borib vaktsina kashf etilganligi sababli kasallanish sonlari keskin kamaydi.

Suvchechak — 3-tur herpes virusi keltirib chiqaradigan kasallik hisoblanadi.

Chinchechak (tabiiy chechak) o'limga sabab bo'luvchi xavfli kasallik hisoblanib, karantin talab qiluvchi infeksiyalar qatoriga kiradi. Belgilari: umumiy intoksikatsiya, yuqori tana harorati, teri va shilliq qavatlardagi suvli toshmalar, toshmalar o'zidan keyin chuqur chandiq qoldirishi.

SUVCHECHAK BELGILARI VA ALOMATLARI

Toshma kattaligi 2-4 mm bo'lgan qizil donachalardan iborat, donachalar bir necha soatdan keyin **papulaga** aylanadi, keyin esa **vezikulaga**. 1-3 kun o'tgach, vezikulalar yuzaki qobiq (yara, chaqa) qoldirib quriydi. Shu bilan birga, shilliq qavatda asta-sekin **enantema** — sarg'ish-kulrang yuzaki qobiq hosil bo'ladi.

Infeksiya toshma va boshqa alomatlar boshlanishidan taxminan 7-21 kun oldin organizmga tushgan bo'ladi. Odam teriga toshma toshishi boshlanguniga qadar 48 soatgacha boshqalarga kasallik yuqtiruvchi bo'lib qoladi.

Toshma toshishidan tashqari boshqa simptomlar bir necha kun davom etib, quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Isitma;
- Bosh og'rig'i;

- Ishtaha yo'qolishi.

Bemorda bu alomatlar kuzatilganidan bir yoki ikki kun o'tgach, klassik toshma rivojlanishi boshlanadi. Odam sog'ayishdan oldin kasallikning uch bosqichdan o'tadi. Bularga quyidagilar kiradi:

1. Qizil va pushti donachalar butun tanada rivojlanadi;
2. Donachalar suyuqlik bilan to'lgan pufakchalarga aylanadi;
3. Pufakchalar qattiqlashib, yuzaki qobiq paydo bo'ladi.

Tanadagi toshmalar bir vaqtning o'zida yo'qolmaydi. Virus faoliyati davomida doimiy ravishda yangi vezikulalar paydo bo'laveradi. Pufakchalar juda qichishi mumkin, ayniqsa, chaqa (yara) hosil bo'lishidan oldin. Donachalar butunlay yo'qolishi uchun 7-14 kun vaqt ketadi.

SABABLARI

Varikella-zoster virusi (VZV) yoki suvchechak virusi suvchechak kasalligini keltirib chiqaradi. Aksariyat hollarda virus bilan zararlanish kasallangan kishi bilan aloqa qilish natijasida yuzaga keladi. VZV barcha donachalar yo'qolguncha yuqumli bo'lib qoladi.

Virus quyidagi yo'llar bilan tarqalishi mumkin:

- So'lak;
- Yo'tal;
- Aksa urish;
- Pufakchalardagi suyuqlik bilan aloqa qilish.

Suvchechak havo-tomchil yo'li bilan tarqaladi. Kasallik asosan 6 oylikdan 7 yoshgacha bo'lgan bolalarga ta'sir ko'rsatadi. Bundan tashqari, homilador ayollar kasal bo'lsa, homila ham suvchechak bilan kasallanishi ehtimoli mavjud bo'ladi. Bu tug'ma nuqsonlarga olib kelishi mumkin, masalan badbasharalik. Kasallik shifo topgandan so'ng

organizmda barqaror immunitet hosil bo'ladi. Suvchechakning inkubatsion davri 11-21 kun davom etadi.

SUVCHECHAK BILAN KIM KASALLANISHI MUMKIN

Infektsiyaga qarshi immunitet yoki emlash suvchechakning ta'sir qilish xavfini kamaytiradi. Virusga qarshi immunitet onadan chaqaloqqa o'tishi mumkin. Immunitet tug'ilishdan boshlab uch oy davom etadi.

Avvalo virusga avval duchor bo'lmagan har bir kishi suvchechak bilan kasallanishi mumkin. Quyidagi sharoitlarda kasallanish xavfi ortadi:

- Kasal odam bilan aloqa qilish;
- 12 yoshgacha bo'lgan bolalar;
- Bolalar bilan yashaydigan, suvchechak bilan kasallanmagan kattalar;
- Maktabda yoki bolalar muassasasida vaqt o'tkazgan shaxs;
- Immunitet tizimi kasallik yoki dorilar tufayli zaiflashgan shaxslar.

SUCHECHAKNI TASHXISLASH

Agar teri ustida notanish donachalar rivojlansa va ayniqsa, toshmalar toshishi shamollash (O'RVI) yoki gripp belgilari bilan birga kechsa, iloji boricha tezroq shifokorga murojaat qilish kerak.

Agar siz homilador bo'lsangiz va suvchechak bilan kasallangan bo'lsangiz darhol shifokoringizga xabar bering.

Shifokor suvchechakni teridagi donachalar va tashqi ko'rik asosida tashxislashi mumkin. Laboratoriya tekshiruvlari donachalarning aniq sababini tasdiqlaydi.

ASORATLARI

Quyidagi hollarda shifokorga murojaat qilish kerak:

- Donachalar ko'zlar atrofiga tarqalsa;
- Donachalar qizargan bo'lsa va yiring mavjud bo'lsa (ikkilamchi bakterial infektsiyaning belgilari);
- Suvchechak bilan birga bosh aylanishi yoki nafas qisilishi kuzatilsa.

Asoratlar odatda quyidagi toifa kishilarga tahdid soladi:

- Bolalar;
- Keksa odamlar;
- Immun tizimi zaif bo'lgan odamlar;
- Homilador ayollar.

Bu toifadagi insonlarda pnevmoniya, shuningdek teri, bo'g'imlar yoki suyaklarning bakterial infektsiyalari ham rivojlanishi mumkin. Homiladorlik davrida suvchechak bilan kasallangan ayollardan tug'ma nuqsonli bolalar tug'ilishi mumkin, jumladan:

- Bo'yning past bo'lishi;
- Kichkina bosh o'lchami;
- Ko'z bilan muammolar;
- Cheklangan intellektual salohiyat.

SUVCHECHAK QANDAY DAVOLANADI

Bugungi kunda suvchechakga qarshi vaktsina kashf etilgan bor. Suvchechakni davolash uyda amalga oshiriladi, asosan ko'proq dam olish tavsiya etiladi. Shifokorning retsepti bo'yicha asoratlarni kamaytirish va kasallikning oldini olish uchun interferon yordam beradi. Dorivor o'simliklardan preparatlar ham ishlatiladi. Himoyalash va ikkilamchi yiringli infektsiyani davolash uchun antibiotiklar belgilanadi.

Suvchechak tashxisi qo'yilgan odamlarning ko'pchiligi virusning faolligida simptomlarni nazorat qilishlari kerak. Ota-onalarga bolalarini maktabga yubormasligi

tavsiya etiladi. Shuningdek, virus tarqalishini oldini olish uchun bolani to'g'ri parvarish qilish kerak. Infektsiyalangan kattalar ham uyda qolishlari ko'rsatiladi.

Shifokor qichishishni bartaraf etish uchun antigistaminlar yoki malhamlar buyurishi mumkin. Bundan tashqari, terining qichimasini yengillashtirish uchun:

- Issiq vannalar qabul qilish;
- Yengil va yumshoq kiyimlarni kiyib olish kerak.

Virusdan asoratlari yoki ikkilamchi kasalliklar rivojlanish xavfi mavjud bo'lsa, shifokor antivirus preparatlarni buyurishi mumkin. Ushbu antivirus preparatlar suvchechakni davolamaydi, ular virus faoliyatini sekinlashtiradi. Bu inson immunitet tizimini tezroq qayta tiklanishiga imkon beradi.

OQIBATLARI

Organizm ko'pincha suvchechakni o'zi davolashi mumkin. Odamlar odatda diagnostikadan bir-ikki hafta o'tgach, normal faoliyatga qaytishadi. Suvchechak shifo topganidan so'ng, ko'pchilikda virusga qarshi immunitet rivojlanadi. Bu virus qayta rivojlanmaydi, chunki virus odatda sog'lom odam tanasida faol bo'lmaydi. Kamdan kam hollarda kasallik qaytalanishi mumkin.

SUVCHECHAKNI OLDINI OLISH

Suvchechakka qarshi vaksinaning ikki tavsiya etilgan dozasini olgan odamlarning 98 foizida kasallikning oldi olinadi. 12-15 oyligida bolani emlash kerak. Bolalarni 4 yoshdan 6 yoshgacha bo'lgan davrida yana bir bor emlashadi.